

Якось я була присутня на вечері в Парижі і сиділа серед групи жінок, які мали такий вигляд, немов би щойно займалися зі своїми партнерами чимось забороненим і надзвичайно приємним. Дзеленчали келихи, жінки весело сміялися й говорили про чоловіків. Жодна з них не шукала співчуття з боку інших, ніхто не скаржився й не показував свого незадоволення. То не було типове «стервозне збіговисько». Навпаки — спритно розмахуючи руками в повітрі, вони ділилися любов'ю та високо оцінювали представників протилежної статі.

Люба читачко, зауваж, що у Франції не існує популярного виразу «протилежна стать», який ми звикли використовувати. Цей англо-саксонський термін, звісно, можна перекласти французькою, однак він звучатиме дещо войовниче, і, почувши його, французьки можуть подумати, що йдеться про якусь павукоподібну мавпу чи іншого небезпечного примата. Чоловіки не є протилежними до нас ані за «видом», ані за «типом», однак водночас вони все-таки від нас відрізняються.

*Au contraire*¹². Скидалося на те, що ці жінки розуміють цю «інакшість» у фундаментальному сенсі. Вони володіють таємними знаннями про чоловіків, що є водночас тілесними й інтелектуальними. Це справжні «шпигуни в будинку кохання».

Поціновувачі французької еротики, ймовірно, пригадають однойменну назву новели Анаїс Нін. Поки я щось белькотіла за столом (я ж бо сподівалася на «стервозну» вечірку), у пам'яті зринули слова Маргеріт Дюра, однієї з великих письменниць ХХ століття: «Чоловіків треба любити сильно. Дуже, дуже сильно. Інакше їх просто неможливо витримати».

Отож, любі читачки, пропоную визнати очевидне: у Франції чоловіки та жінки дійсно люблять одне одного. Тут немає «війни статей», як в Америці. Французи і французьки справді хочуть бути разом. Вони насолоджуються компанією одне одного. Сперечаються. Дискусують. Фліртують. Вони прагнуть спілкуватися за найрізноманітніших соціальних обставин. Той, хто колись був присутній на вечері з французами, безперечно, був вражений, побачивши, як господар чи господиня садовить гостей: хлопець — дівчина — хлопець — дівчина. І це дещо більше, ніж протокол званої вечері, хоча французи, безперечно, знаються на протоколі.

Візьмімо для прикладу вечерю, на яку я якось потрапила. Місце за столом для мене обрала господиня вечора — сувора кіномонтажер Клодін із Бретані. Вона стояла коло столу, випнувши губку — з типово

¹² Навпаки (франц.).

французьким виразом обличчя. Ми мали вечеряти за великим і довгим дерев'яним столом (до речі, у Франції такими столами користуються протягом десятиліть). Господиня критично дивилася на кожного гостя, намагаючись визначити, де його всадовити. «Ти сидиш... тут, Жан-Клоде... А ти... *Mais non!*¹³ Полет, зачекай-но, сідай он туди... Домініку, а ти — сюди... А ти...»

Що найважливіше? Щоб жінки не збивалися до купи, мов кури. Чоловіки теж не повинні гуртуватися, формуючи суто чоловічі компанії. Одружених, які почуваються надто комфортно в присутності одне одного, роз'єднують і садовлять по різні боки столу. Мета усієї цієї метушні — досягти найсоковитішого, найбільш збалансованого ґендерного¹⁴ розмаїття, бо французи переконані, що будь-яка розмова (не кажучи вже про життя загалом) буде набагато цікавішою за умови «міксу статей». Це стимулює інтелектуальну активність, невинний флірт, *tête-à-tête*¹⁵ та інші форми спонтанного людського спілкування.

Тоді усі ці «маніпуляції» Клодін із гостями видавалися досить примусовими і старомодними (я ще не

¹³ О, ні! (франц.)

¹⁴ Кілька слів про «ґендер». Французькою це слово звучить як *genre*, воно досить «розмите» й багатозначне. Воно не таке прямолінійне, як його англійський еквівалент, швидше сексуально нейтральне. Окрім того, «ґендерними дослідженнями» займаються лише у «витончених» наукових колах, а тому, якщо ви торкнетеся цієї теми, звичайний француз або французенка може зрозуміти вас, ніби ви говорите про звички екзотичних тварин. — Прим. авт.

¹⁵ Тет-а-тет; наодинці (франц.).

звикла до деяких французьких звичаїв — наприклад до того, що кожен має відрізати собі шматок козиного сиру від великого шматка, що лежить на спільній тарілці). І поки жінка твердо й непохитно обирала місце для кожного, я міркувала: а що далі? Бейджі з іменами? Навіщо потрібен такий складний ритуал? Чи впораюся я зі столовим приладдям? Чому я маю сидіти поряд із чоловіком, який курить власноруч скручені сигари, що нагадують хлібні палички, і схожий на Сартра, хоч і має краще волосся?

Після того як перші склянки й келихи спорожніли, і їх знову наповнили, у мій бік полетіли кілька зауважливаних запитань від гостей, які гаряче обговорювали скандал за участі Білла Клінтона та Моніки Левінськи (так, це було давно). Чому ця політична «інтрижка» так заворожила американців? Як могла така дрібна подія привернути увагу цілої нації? Чи все з вами гаразд? Я не хотіла поринати в дебати щодо пуританства, тож просто відповіла: «*Je ne sais pas*¹⁶». Того ж таки вечора я дізналася, що першим літературним описом мінету західний світ завдячує Рабле, що крихітні щипці, які нагадують інструмент для видалення волосся з носа, насправді використовуються для равликів, і що останні стають набагато апетитнішими, якщо називати їх *escargot*.

«Сартр», який сидів поряд зі мною, виявився приємним кларнетистом, який допомагав мені відрізати шматочки від великої голови *chèvre*¹⁷, і цитував фран-

¹⁶ Я не знаю (франц.).

¹⁷ Козиний сир (франц.).